

§ 76

Kaupunkiympäristölautakunnan lausunto kaupunginhallitukselle valtuutettu Petrus Pennasen ym. aloitteesta pienveneilyn helpotta- miseksi osana merellistä strategiaa

HEL 2021-011261 T 00 00 03

Lausunto

Kaupunkiympäristölautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

Valtuustoaloitteessa esitetään kolmea keskeistä toimenpidettä Helsingin saariston saavutettavuuden ja pienveneliikenteen kehittämiseksi: pienveneiden kiinnityspaikkojen lisäämistä, kaikille avoimien ja helposti saavutettavien laitureiden lisäämistä saarissa sekä Katajanokan, Jätkäsaaren ja Kalasataman kanavien ruoppaamista riittävän syväksi pienveneilylle.

Kaupunkiympäristölautakunta kannattaa pienveneiden kiinnityspaikkojen ja kaikille avoimien käynti- ja vieraslaitureiden lisäämistä Helsingin edustan retkeilysaariin ja suurimpiin saariin, joissa on palveluja. Pienveneilyä edistäviä toimenpiteitä on viime vuosien aikana tehty monissa Helsingin edustan saarissa, muun muassa Vasikkasaarella, Isosaarella ja Vallisaarella. Itäiseen saaristoon on laadittu hoito- ja kehittämissuunnitelma, jonka keskeisenä periaatteena on retkeilysaarten saavutettavuuden, rantautumismahdollisuuksien ja virkistyskäyttöpalveluiden parantaminen. Tavoitteena on, että tulevaisuudessa kaikissa tärkeimmissä Helsingin kaupungin omistuksessa ja hallinnoimissa retki-saarissa on pienveneille soveltuvat laiturit tai poijupaikat.

Aloitteessa esitettyjen kanavien ruoppaaminen vaatii lisäselvityksiä. Ruoppaukset olemassa olevien rakenteiden läheisyydessä edellyttävät aina laajempaa rakenteellista tarkastelua ja melko todennäköisesti myös muutoksia kanavia ympäröiviin rakenteisiin.

Tällä hetkellä kanavien ruoppaaminen ei ole mahdollista eikä se sisälly investointiohjelmaan.

Helsingin merellinen strategia

Merellisen strategian tavoitteena on parantaa kaupungin merellisten kohteiden saavutettavuutta ja saariston palveluja sekä edistää merellisiä tapahtumia. Helsingin merialueiden kehittäminen etenee tällä hetkellä aktiivisesti. Pitkään Helsingin saariston yleinen virkistyskäyttö oli painottunut muutamaaan isompaan saareen, kuten Suomenlinnaan, Pihlajasaareen ja Mustasaareen. Viime vuosina on avautunut uusia saaria

kaupunkilaisten käyttöön, esimerkiksi Lonna, Vallisaari, Kuninkaansaari ja Isosaari. Tällä hetkellä aktiivisen merellisen virkistyspiirissä on 12 saarta tai saariryhmää.

Saarten maanomistusolot ja käyttö

Helsingin kaupunki pyrkii parantamaan pienveneilijöiden pääsyä saariin omistamallaan ja hallinnoimallaan saarilla. Helsingin saariston maanomistus on kuitenkin jakautunut usealle taholle. Valtio ja kaupunki ovat suurimpia yksittäisiä maanomistajia. Valtion maat ovat osittain puolustusvoimien käytössä ja niiden hallinta on jakautunut Senaatti-kiinteistöjen ja Metsähallituksen kesken. Puolustusvoimien hallinnassa olevat saaret ovat suljettua sotilasaluetta. Muita merkittäviä maanomistajia ovat muun muassa Helsingin seurakuntayhtymä. Osa saaristosta on yksityisten omistamaa ja kesäasumiskäytössä. Saaristossa on myös kesämajoja, yksityisiä kesähuiloita ja järjestöjen, yhdistysten sekä yritysten virkistys- ja koulutuskeskuksia. Osa kaupungin saarikiinteistöistä on vuokrattu muun muassa veneily- ja kalastusseuroille, muut saaret ovat virkistys- tai luonnonsuojelukäytössä.

Saarista vain osa on avoimessa käytössä ja sellaisia, joihin on mahdollista kehittää retkeily- ja virkistyspalveluita ja lisätä niitä palvelevia rakenteita, kuten laitureita. Virkistyskäyttöön tarkoitettuja retkeilysaaria on runsaasti erityisesti itäisessä saaristossa ja niin sanottuja jokamiessaaria on eri puolilla saaristoa. Rajoitetun käytön saariin, joita ovat muun muassa rauhoitetut lintuluodot ja sotilaskäytössä olevat saaret, ei ole tarkoituksenmukaista parantaa saarten saavutettavuutta.

Merellisen strategian tavoitteena on saariston saarien avaamisen ja virkistyskäytön parantamisen lisäksi turvata saaristoluonnon ja saariston kulttuuriperinnön ja siihen liittyvien elinympäristöjen säilyminen. Käytännössä tämä tarkoittaa saavutettavuuden ja virkistyskäytön kehittämistä erityisesti niissä saarissa, joissa luonto ja kulttuuriperintökohdet kestävätkin lisääntyvää kulutusta, eroosion ja häirinnän lisääntymistä, maisemien muuttumista, roskaantumista ja vedenalaisen luonnon muutoksia.

Saaristoluonto on Helsingissä säilynyt melko hyvin ja saaristossa esiintyy runsaasti uhanalaisia ja harvinaisia luontotyyppisiä. Erityisesti rantojen luontotyyppit kuten hiekkarannat ja erilaiset merenrantaniityt kestävätkin huonosti kulutusta ja saariin rantautumista. Helsingin merialue saaristoinen on monipuolisen ja poikkeuksellisen arvokkaan pesimälinnuston elinympäristö. Pesimälinnustoon kuuluu runsaasti uhanalaisia ja muualla Itämeren piirissä voimakkaasti taantuneita lajeja. Saaristossa pesivien lintulajien yksi merkittävimmistä uhkatekijöistä on tahattoman

häiriön syntyminen pesimäsaarille ja -luodoille virkistyskäytön seurauksena.

Pienveneilijöiden palvelut ja niiden kehittäminen

Helsingin saaristossa on monta toimijaa. Helsingin kaupungin omistamien saarten hallinnointi on ajan mittaan jakautunut usealle eri toimialalle ja palvelulle. Suurin osa Helsingin merellisestä huollosta on tällä hetkellä kulttuuri- ja vapaa-ajan toimialan vastuulla. Etenkin laiturien osalta hallinnointi jakautuu usealle vastuutaholle. Osa laitureista on myös yksityisille ja yhteisöille vuokrattuja laitureita, joihin ei ole vapaata pääsyä. Kaupunkiympäristön toimiala hallinnoi 21 saarta, joista vain osassa on huoltotarvetta. Toimiala tilaa myös 24 luonnonsuojelusaaren tai saarissa sijaitsevan luonnonsuojelualueen huollon. Toimialan vastuulla on lisäksi kaksi kesämajasaarta Satamasaari ja Pikku Satamasaari.

Viime vuosien aikana on helpotettu pienveneilyä muun muassa Vasikkasaassa. Aiemmin saari on ollut pääosin kesämajakäytössä. Kaikille veneilijöille avoin käyntilaituri rakennettiin 2020. Vartiosaareen on suunnitteilla olemassa olevan yhteyslaiturin kunnostus.

Uudenmaan virkistysalueyhdistyksen omistamia retkeilysaaria on kaksi Helsingin saaristoalueella, Kalliosaari ja Pikku Leikosaari. Saaret ovat hyvin varustettuja retkisaaria retkipalveluineen ja niihin on kaikilla vapaa pääsy. Molempiin saariin pääsee rantautumaan pienveneillä.

Tavoitteena on, että tulevaisuudessa kaikissa tärkeimmissä Helsingin kaupungin omistuksessa ja hallinnoimissa retkisaarissa on pienveneille soveltuvat laiturit tai poijupaikat. Saarten saavutettavuuden parantamisessa otetaan huomioon erilaiset retkeilijät, kuten reittiveneellä liikkuvat kaupunkilaiset, veneilijät, purjehtijat, lapsiperheet, liikuntarajoitteiset, melojat ja soutuveneellä liikkuvat, jotta mahdollisimman monella kaupunkilaisella olisi mahdollisuus päästä virkistäytymään saaristoon.

Pienveneilijöiden näkökulmasta saariston saavutettavuutta voidaan parantaa uusien retkilaiturien rakentamisella, olemassa olevia laitureita kunnostamalla tai avaamalla yksityiseen käyttöön vuokrattuja laitureja kokonaan tai osittain yleiseen käyttöön. Virkistysaarten saavutettavuutta parannetaan myös nopeammilla ja kevyemmällä toimenpiteillä, kuten kiinnittymisrenkaiden ja poijujen avulla. Poijuja sijoitetaan ankkuripaikoille kaupungin virkistysaarten kiinnittymisrenkaiden yhteyteen. Melojien rantautumisen helpottamiseksi on suunnitteilla melontalaitureita ja melojien rantautumiseen soveltuvien rantapaikkojen merkitsemistä erityisesti suojaisan itäisen saariston saarikohteisiin. Uusista, virkistyskäyttöön avattujen saarten palveluista on jatkossa tarkoitus tiedottaa entistä kattavammin kaupungin nettisivuilla.

Itäiseen saariston retkisaarilla, Kotiluodolla, Läntisellä Neitsytsaarella ja Pihlajaluodolla selvitetään poijupaikkojen tarvetta jo olemassa olevien kiinnitysrenkaiden lisäksi. Erityisesti Vuosaaren edustalla olevan Mal-kasaaren retkeilypalveluita ja laitureita on tarkoitus parantaa lähivuosien aikana. Vartiosaaren virkistyspalvelujen parantamisen yhteydessä kiinnitetään erityistä huomiota kaikille avoimien laitureiden ja kiinnityspaikkojen lisäämiseen.

Katajanokan, Jätkäsaaren ja Kalasataman kanavien parantamisen mahdollisuudet

Aloitteessa esitetään kolmen kanavan ruoppaamista riittävän syväksi pienveneilylle. Ruoppaukset olemassa olevien rakenteiden läheisyydessä edellyttävät aina laajempaa rakenteellista tarkastelua, lisäselvityksiä ja melko todennäköisesti myös muutoksia kanavia ympäröiviin rakenteisiin, jotta niiden toiminta ja turvallisuus eivät vaarannu. Joissain tapauksissa, kuten Katajanokan kanavassa, on kallio lähellä pohjaa, jolloin väylän syventäminen edellyttäisi louhintaa. Kanavien pohjassa on myös paikoitellen pilaantunutta maa-ainesta, joka edellyttäisi toimenpiteitä, jos syventämiseen ryhdyttäisiin. Ruoppaus ei myöskään toimenpiteenä yksin välttämättä riittäisi kanavien veneilymahdollisuuksien parantamiseen, koska kanavien ylittävien siltojen alituskorkeudet ovat matalat.

Lausunto on valmisteltu yhteistyössä kulttuurin- ja vapaa-ajan toimialan kanssa.

Esittelijä

kaupunkiympäristön toimialajohtaja
Ville Lehmuskoski

Lisätiedot

Tuuli Ylikotila, luontoasiantuntija: 310 38540
tuuli.ylikotila(a)hel.fi
Eero Sihvonen, projektinjohtaja, puhelin: 310 39448
eero.sihvonen(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Valtuustoaloite 06.10.2021 Pennanen Petrus Pienveneilyn helpottaminen osana merellistä strategiaa

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Lausuntoehdotus

Lausunto on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Valtuustoaloite

Valtuutettu Petra Pennasen sekä 14 muuta valtuutettua ovat tehneet 6.10.2021 seuraavan valtuustoaloitteen:

"Pienveneilyn helpottaminen osana merellistä strategiaa

Helsingin merellistä strategiaa on toteutettu vuodesta 2018 lähisaariston avaamiseksi virkistys-, kulttuuri- ja matkailukäyttöön. Helsingin edustan 300 kaunista saarta ja luotoa ovat kuitenkin edelleen monelle kaupunkilaiselle täysin tuntemattomia muutamaa suurinta saarta lukuun ottamatta. Helpottamalla saariin pääsyä voidaan kaupungin kansainvälistä vetovoimaa kohentaa parantaen samalla kaupunkilaisten hyvinvointia.

Useat saaret ovat vähän tunnettuja, koska niihin pääsee vain pienveneellä ja rantautuminen on vaikeaa. Kiinnityspaikkojen puutteen lisäksi saarissa on laitureita, joiden käyttö on rajoitettu vain tietyille veneilijöille. Pienveneliikennettä rajoittaa myös Helsingin kanavien huono kunto. Esimerkiksi Katajanokan paraatipaikalla sijaitsevan kanavan käyttö on pienelläkin veneellä mahdotonta alhaisen vedensyvyyden vuoksi.

Allekirjoittaneet kaupunginvaltuutetut ehdottavat Helsingin saariston saavutettavuuden ja pienveneliikenteen kehittämiseksi näitä toimenpiteitä:

- 1) Veneiden kiinnityspaikkojen lisäämistä luodoille, joille rantautuminen on sallittu.
- 2) Katajanokan, Jätkäsaaren ja Kalasataman kanavien ruoppaamista riittävän syväksi pienveneilylle.
- 3) Kaikille veneilijöille avoimien, pienveneillä helposti saavutettavien laitureiden määrän lisäämistä saarissa"

Lausuntopyyntö

Kaupunginkanslia on pyytänyt kaupunkiympäristölautakuntaa antamaan lausunnon kaupunginhallitukselle 22.3.2022 mennessä.

Esittelijä

kaupunkiympäristön toimialajohtaja
Ville Lehmuskoski

Lisätiedot

Tuuli Ylikotila, luontoasiantuntija: 310 38540
tuuli.ylikotila(a)hel.fi
Eero Sihvonen, projektinjohtaja, puhelin: 310 39448
eero.sihvonen(a)hel.fi

08.02.2022

Asia/12

Liitteet

- 1 Valtuustoaloite 06.10.2021 Pennanen Petrus Pienveneilyn helpottaminen osana merellistä strategiaa

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano